

PREVENIREA CRIMINALITĂȚII. TEORIE ȘI PRACTICĂ

Dr. Gheorghe Florian
Institutul Național de Criminologie

Dinamica fenomenului infracțional din ultimii ani și eforturile instituțiilor statului și ale societății civile de a-i face față într-o manieră coerentă și eficace, impune realizarea unei strategii naționale de prevenire a criminalității. Acest lucru este deplin posibil deoarece există o bază teoretică bogată consacrată acestui domeniu: acte normative românești, programe și recomandări ale Consiliului Europei și ale O.N.U., strategii elaborate recent în alte țări.

Noile evoluții contemporane demonstrează pericolul criminalității pentru dezvoltarea socială, dreptul cetățenilor de a trăi în securitate și, ca o consecință, elaborarea unei strategii pe termen lung pentru a evita mersul spre o societate terorizată.

Peste tot în lume, statisticile oficiale arată creșteri importante ale criminalității dar și eforturi din ce în ce mai mari pentru a face față atât la nivel de stat cât mai ales la nivel comunitar. Deși serviciile de poliție rămân în continuare esențiale pentru combaterea și prevenirea criminalității, cetățenii și comunitățile devin din ce în ce mai vizibile în domeniul atât de complex al ordinii sociale și al creșterii calității vieții.

Traversăm o perioadă în care, la marile flageluri sociale cunoscute - corupția, sărăcia, șomajul, drogurile, alcoolismul - se adaugă terorismul, crima organizată, degradarea mediului urban precum și factori subtili ca abuzurile, discriminările, absența controlului, promovarea violenței prin mass-media. Toți acești factori se conjugă, desigur, cu cei particulari unei țări sau unei regiuni amplificând vulnerabilitatea socială și costurile criminalității. Grupurile care suferă cel mai mult din cauza unei rate înalte a criminalității, rămân mereu aceleași: tinerii, vârstnicii, femeile, persoanele singure, cei care trăiesc în cartiere marginalizate. Deși riscurile imediate par urgente, ameliorări de durată apar doar când sunt abordați factorii indirecti: sărăcia, incultura, șomajul, lipsa perspectivei, etc.

Ca urmare, prevenirea criminalității minorilor devine un imperativ al acestei perioade pentru România, în care obiectivele principale sunt ordinea socială, consolidarea mecanismelor de respectare și aplicare a legilor, formarea și solidarizarea publicului la acțiunile preventive, supravegherea și evaluarea riscurilor în timp și spațiu.

În acest context e nevoie ca Ministerul Justiției să realizeze o strategie națională de prevenire a criminalității centrată pe dezvoltarea socială, în care puterile publice să aibă rolul principal în coordonarea programelor la nivel național, județean și local. Iată câteva obiective și recomandări în acest sens:

1. Prevenirea delincvenței cuprinde acțiuni colective necoercitive asupra cauzelor infracțiunilor pentru a le reduce probabilitatea sau gravitatea. În ultimii ani, două modalități sunt cele mai utilizate în lume: prima este prevenirea socială, care, apelând la educație, prin intermediul instituțiilor și specialiștilor, împiedică evoluția indivizilor spre inadaptare și antisocialitate. A doua, este prevenirea situatională, care urmărește protejarea persoanelor și bunurilor cu ajutorul polițiștilor și experților în domeniu care stabilesc măsuri eficiente în teren, instruiesc cetățenii, instalează dispozitive.

2. Sentimentul de securitate personală este condiția de bază a calității vieții și este cel mai mult alterat de criminalitate. Deseori, presa de senzație joacă un rol important în percepția pericolelor de către cetățeni. Statul coordonează întreaga activitate și asigură prevenirea situațională prin norme de securitate, legi pentru alcool și arme, reglementări urbane privind amenajarea spațiului, iluminatul public și alte măsuri asemănătoare.

3. Doar prevenirea socială este eficace pe termen lung, deoarece acționează asupra tinerilor inadaptați în contextele sociale în care trăiesc: familie, școală, grup de prieteni, cartier, localitate. În acest sens, acțiunile preventive au o dublă orientare: pe de o parte, spre factorii care anticipează o dezvoltare inadecvată a persoanei și a familiei sale și, pe de altă parte, spre comunitatea în care trăiesc aceștia. În mod deosebit, prevenirea socială dezvoltă programe de ameliorare precoce a competențelor de viață ale minorilor, de eliminare a curenților parentale, de creare a condițiilor pentru o bună evoluție intelectuală și morală a familiei, de îmbogățire a mediului educativ în care trăiesc minorii (pre) delincvenți. A te purta civilizată, a nu țipa, a-ți controla violența, a respecta regulile, a-ți impune să fii bun cu cei din jur, a-ți oferi ajutorul, a face față fricii, a-i prețui pe cei apropiați, nu sunt achiziții atât de facile pe cât par la prima vedere.

Cu cât vulnerabilitatea socială a copiilor și părinților este mai mare, cu atât riscul apariției și menținerii conduitei antisociale este mai amplu. Când ești convins că nu ai valoare și nici viitor, conduita morală devine un lux inutil.

4. Problematika actuală a prevenirii criminalității este complexă și impune clarificări teoretice, investigații de teren și o bună comunicare cu lumea științifică din țară și străinătate. Iată o serie de asemenea probleme ce trebuie abordate în cuprinsul proiectului de strategie națională de prevenire: tendințele criminalității în timp și spațiu, cauzele acesteia, sursele vulnerabilității sociale, crearea unei culturi adecvate ideii de prevenire, sursele tradiționale ale ordinii sociale, limitele sistemului penitenciar, domeniile și principiile care fundează acțiunile și programele de prevenire, necesitatea acțiunilor proactive.

5. Elementele componente ale strategiei propuse de noi spre realizare Ministerului Justiției, sunt următoarele:

- programe de prevenire;
- studii și cercetări;

- Institutul Național de Criminologie (există deja);
- informarea și educarea publicului;
- formarea specialiștilor;
- centru de documentare;
- fond de investiții în prevenire;
- fundație publică pentru prevenire.

6. Conducerea și coordonarea activităților de prevenire trebuie desfășurată la două nivele: la nivel național - Consiliul Național de Prevenire a Criminalității, conferința primarilor privind prevenirea, conferința comitetelor de părinți din sistemul școlar etc. iar la nivel local - consiliul județean, consiliul local, comitete de cetățeni, comitete de întreprindere, parteneriate. Nu trebuie să ne temem de multiplicarea serviciilor de prevenire deoarece acest lucru poate duce la inovație și emulație constructivă, dar în acest caz este nevoie de o coordonare flexibilă.

7. Întreaga strategie națională de prevenire are în centrul său o diversitate de programe pentru copii și familie, pentru școli și comunități, pentru victime, pentru minorități și imigranți, pentru deținuți, etc., dar și programe înalt specializate în domeniul toxicomaniei, corupției, crimei organizate, mediului natural și construit, ș.a. Programele preventive, de orice natură ar fi ele, implică întotdeauna o mare parte de negocieri cu toate părțile interesate.

8. Un capitol aparte ar trebui consacrat instituțiilor și organizațiilor implicate direct în prevenirea criminalității: ministere, organizații non-guvernamentale, întreprinderi, persoane particulare benevole. De asemenea, este necesar să fie abordate sursele dificultăților pentru activitățile de prevenire (cele care provin din partea indivizilor, cele care derivă din varietatea infracțiunilor, cele care țin de costurile programelor).

9. De obicei populația localizează cauzele criminalității în alcool, droguri, șomaj, influența prietenilor sau în violența promovată prin presă. Soluțiile de reducere a stării infracționale sunt considerate diminuarea sărăciei, ameliorarea prevenirii, creșterea severității sentințelor și a numărului de polițiști. Deși identificarea și prevenirea riscurilor are deseori o conotație politică, ministerele și asociațiile societății civile ar trebui să aibă o largă autonomie pentru a duce lucrurile la bun sfârșit.

10. *„Prevenirea nu este doar opera unui specialist ci ea solicită efortul tuturor. Dincolo de recomandări foarte limitate, ea implică apelul la o schimbare de mentalități... O societate unde se reînnoadă comunicarea, unde constrângerile rămân suple, unde omul este luat constant în considerație, va refuza violența. Refuzând această sfidare, se va naște o lume nu fără violență, dar mai liniștită” (Răspuns violenței, tomul 1, Presses Pocket, Paris, 1977, pag, 222).*

Ea se adresează unor ample categorii de oameni, nebănuite la prima vedere: corpului profesoral din toate categoriile de școli, arhitecților care trebuie să proiecteze imobile/spații de locuit ușor de supravegheat și care să încurajeze viața

comunitară, persoanelor care pot deveni victime atrăgătoare pentru delincvenți, martorilor întâmplători care asistă la scene conflictuale, familiilor tinere care au dificultăți, polițiștilor al căror rol pacificator devine din ce în ce mai amplu, personalului din penitenciare și tuturor deținuților, portarilor și chelnerilor din baruri, discotecii și restaurante, responsabililor cu iluminatul străzilor...

11. Activitatea de prevenire a criminalității nu va fi eficientă în orice condiții: în primul rând este nevoie de o legislație adecvată, de statistici uniforme, de o reflectare obiectivă în mass-media, de evaluarea corectă a nevoilor locale, de implicarea cetățenilor și a sectorului privat. În toate acestea, Ministerul Justiției are un roj major de jucat.

12. Diversele soluții avute în vedere pentru prevenirea criminalității, pun în balanță problema drepturilor omului, a libertăților și responsabilităților individuale cu necesitatea de a proteja populația în general, și mai ales, grupurile cele mai expuse, pe primul plan fiind minorii; pentru aceasta este nevoie de reglementări juridice riguroase și o prezentare clară a principiilor care conduc acțiunile prioritare. Soluțiile pentru prevenirea delincvenței trebuie concepute într-un context cu dificultăți pe termen lung în care specialiștii intervin în baza unor diagnostice fundamentate științific.

13. În general, publicul larg crede că statul trebuie să reducă pericolele și să vegheze la securitatea comunităților, mai ales când sunt expuse la riscuri puțin evidente sau care nu depind de voința lor. De aceea, atunci când este abordată prevenirea criminalității, este necesar un climat de încredere între reprezentanții statului, experți, public și presă. În acest sens, guvernul trebuie să ierarhizeze și să obțină consensul și legitimitatea pentru acțiunile sale îndreptate spre combaterea principalelor riscuri care pot genera criminalitate.

Iată în continuare câteva din problemele tratate pe larg în acest studiu care a fost deja publicat în anul 2005, cu același titlu, la Editura Oscar Print din București.

C U P R I N S

Cuvânt înainte

Capitolul 1 - Teoria generală a prevenirii criminalității

- 1 - Prezentare generală
- 2 - Prevenirea socială
- 3 - Prevenirea situațională
- 4 - Prevenirea centrată pe risc
- 5 - Securitatea privată

Capitolul 2 – Factori agravanți ai criminalității în lumea contemporană

- 1 - Factorii favorizanți în viziunea ONU
- 2 - Indicatori pentru o „societate bolnavă”
- 3 - Delincventul - în-context
- 4 - Fazele actului infracțional (D.P. Farrington)

Capitolul 3 - Costurile criminalității

- 1 - Statisticile privind criminalitatea
- 2 - Costurile sociale ale criminalității
- 3 - Drama victimelor

Capitolul 4 – Sentimentul de insecuritate

- 1 - Teama de crimă
- 2 - Securitatea publică
- 3 - Insecuritatea urbană
- 4 - Dezordinea arhitecturală

Capitolul 5 – Poliția și toleranța zero

- 1 - Poliția și problema „toleranței zero”
- 2 - Cartierele dificile
- 3 - Poliția și prevenirea tradițională
- 4 - Controlul proximității
- 5 - Spargerile de locuințe
- 6 - Declarația finală a conferinței europene și nord-americane privind securitatea și prevenirea criminalității în mediul urban, Montreal, 1989

Capitolul 6 – Minorii, familia și școala

- 1 - Minorii delincvenți
- 2 - Teoria integrativă privind etiologia delincvenței juvenile
- 3 - Prevenirea violenței în școală

Capitolul 7 – Autoritățile locale și prevenirea criminalității

- 1 - Locul central al autorităților locale
- 2 - Responsabilizarea cetățenilor și a comunităților
- 3 – „Paraprofesiștii” și organizațiile de întrajutorare
- 4 - Recomandarea nr. (83) 7 a Consiliului Europei privind participarea publicului la politica penală

Capitolul 8 – Acțiuni la nivel internațional în domeniul prevenirii criminalității

- 1 - Etape în organizarea activității de prevenire
- 2 – „Declarația ONU nr. 46/52 privind prevenirea crimei și justiția penală”

Capitolul 9 – Strategii de prevenire a criminalității

- 1 - Necesitatea unei strategii de prevenire
- 2 - Exemplul Franței
- 3 - Strategia ungară în domeniul prevenirii
- 4 - Structura posibilă a unei strategii de prevenire a criminalității pentru România
- 5 - Concepția domnului Daniel Sansfaçon, director interimar al „Centrului Internațional de Prevenire a Criminalității” privind prevenirea și securitatea colectivităților

Capitolul 10 – Programele de prevenire a criminalității

- 1 - Structura programelor de prevenire
- 2 - Modele contemporane de prevenire a criminalității
- 3 - Dificultăți în realizarea programelor de prevenire
- 4 - Punerea în practică a programelor de prevenire

Capitolul 11 – Politicile penale și prevenirea criminalității

Capitolul 12 - Prevenirea terțiară și unitățile de detenție

- 1 - Penitenciarele moderne și drepturile fundamentale ale deținuților
- 2 - Unitățile de detenție - instituții sănătoase
- 3 - Protejarea sănătății mintale a deținuților

Capitolul 13 – Recomandări privind prevenirea criminalității

Glosar

Anexe - 1 - Rezoluția 1995/9 a Consiliului economic și social al ONU -

- « Directive pentru prevenirea criminalității urbane »
- 2 - Recomandarea (2000)20 a Consiliului Europei privind rolul intervenției psihosociale precoce în prevenirea comportamentelor criminale
- 3 - Recomandarea nr. (87) 20 a Consiliului Europei referitor la reacțiile sociale față de delincvența juvenilă
- 4 - Planul de acțiune Milano - ONU, 1985
- 5 - Recomandarea nr. R (96) 8 a Consiliului Europei privind politica penală într-o Europă în transformare
- 6 - Recomandarea nr. R (89) 12 a Consiliului Europei privind educația în închisori
- 7 - Strategia corecțională canadiană - obiective, principii, programme
- 8 - Proiectul O.M.S. privind « Sănătatea în închisori »

TEORIA GENERALĂ A PREVENIRII CRIMINALITĂȚII

Din punct de vedere științific, prevenirea implică măsurile de politică penală care au ca finalitate, exclusivă sau parțială, limitarea posibilității de apariție a infracțiunilor. Pentru Consiliul European - Recomandarea R(87)7 – prevenirea este doar un instrument distinct al politicii penale (care mai include pedepsele alternative, depenalizarea, ajutorul victimelor, reinsertia socială și tratamentul aplicat delincvenților).

Criminologia limitează termenul de „prevenire” doar la măsurile care urmăresc să diminueze criminalitatea prin acțiuni asupra cauzelor, luate înainte ca ele să se manifeste (excluzând măsurile de represiune care de obicei previn doar recidiva).¹

Pentru a înțelege specificul prevenirii criminalității mai trebuie luate în calcul și alte note distinctive: prevenirea are caracter colectiv și nu este coercitivă, acționează înainte de producerea infracțiunilor, exclude măsurile de pedepsire sau intimidare. Desigur, există și voci care se opun ideii de prevenire aducând ca argumente faptul că delincvența este un fenomen social ce nu poate fi influențat, că adevărata cauză se află în organizarea bio-psihică a individului, că infracțiunile sunt creația sistemelor de justiție penală sau că eșecul luptei împotriva criminalității este datorat slăbiciunii politicii de sancțiuni penale.

Cei care au încredere în activitatea de prevenire consideră că personalitatea omului poate fi modificată prin educație și prin schimbarea contextelor situaționale iar dinamica trecerii la act (interacțiunea individ – situație) poate fi influențată decisiv.

În aceste condiții, nu putem trece cu vederea totuși anumite **limite** ale activității de prevenire: varietatea infracțiunilor este așa de mare încât nu pot fi toate prevenite în aceeași măsură; costul unor modalități de intervenție este foarte ridicat; starea mentală de moment a unor delincvenți nu poate fi prevăzută; anumite măsuri pot veni în contradicție cu valorile sau tradițiile locale.

Există câteva condiții care asigură **eficacitatea programelor de prevenire**: voința politică și alocarea de fonduri suficiente, o perspectivă pe termen lung, statistici oficiale uniforme, obiectivitatea mass-media, o corectă evaluare a nevoilor locale, implicarea sectorului privat de securitate, implicarea cetățenilor, criterii de evaluare măsurabile, existența unui centru de informare și documentare pentru publicul larg, formarea adecvată a practicienilor.

PREVENIREA SOCIALĂ

Prevenirea socială este concepută astfel încât să provoace schimbări durabile la tinerii care sunt în pericol să ajungă rău. Ținta principală este evitarea inadapării prin dezvoltarea aptitudinilor pozitive, creșterea rezistenței la seducțiile delincvenței, intervenții la nivelul familiei, a școlii, a grupului de prieteni sau a cartierului.

Prevenirea socială are două forme principale:

a) prevenirea prin dezvoltare mintală (developpentale), orientată în mod special spre individ și familia sa și

¹ „Pour un Quebec plus securitaire: partenaires en prevention”, Rapport de la Table ronde sur la prevention de la criminalité, Quebec, 1993, pag.121

b) prevenirea comunitară, prin acțiuni la nivelul cartierului sau localității, dar a căror finalitate să fie tot individul.²

Prevenirea prin dezvoltare mintală urmărește ameliorarea durabilă a comportamentelor sociale ale copiilor care, altfel, ar ajunge la delincvență. Pentru a fi eficace trebuie să fie precoce (până la adolescență!), să fie de ordin educativ, să fie realizată în contextul familie sau al școlii, să îmbogățească mediul educativ și să inițieze mama și tatăl copilului în arta de a fi părinți.³

Antisocialitatea derivă, în general, din vulnerabilitate, dereglări nervoase sau endocrine, din carențele educative ale părinților; copiii dificili și părinții fără abilități educative pot stabili relații nesănătoase care generează pentru copilul școlar un triplu handicap: copilul va fi violent verbal și fizic, nu va respecta autoritatea profesorilor iar în final, se va alătura altor delincvenți.

O serie de experimente realizate în alte țări vor clarifica și mai mult problematica prevenirii prin dezvoltare mintală.

În 1992, la Montreal, Richard Tremblay s-a ocupat de mai multe grupuri de copii cu vârsta de 12-13 ani. Scopul urmărit a fost **ameliorarea abilităților sociale și cognitive ale copiilor** și creșterea competențelor educative ale părinților astfel încât, la adolescență, aceștia să nu devină delincvenți. Mamele copiilor cuprinși în experiment au fost instruite să distingă comportamentele pozitive de cele negative ale copilului, să le întărească conduitele bune, să gestioneze crizele, să generalizeze învățările și să sancționeze fără a utiliza pedepse. Copiii au participat la școală la sesiuni de formare a abilităților sociale și de rezolvare de probleme, inclusiv jocuri de rol (a fi politicoși, a respecta regulile, a-și face prieteni cu o conduită bună). Urmărindu-se în timp evoluția celor care au participat la experiment, s-a constatat că doar 2,2% din ei au avut probleme școlare, restul având o bună adaptare la exigențele școlare și mulți prieteni neagresivi.⁴

Într-un alt experiment consacrat **dezvoltării competențelor educative ale părinților** (Syracuse Family, Development Research Program 1995-1998) s-a intervenit asupra tinerelor mame care trăiau în sărăcie. Ele au fost vizitate la domiciliu chiar înainte de a naște și au fost învățate câteva elemente esențiale pentru a asigura o bună educație copiilor lor: să observe atent interacțiunile copilului, să folosească eficace pedepsele și recompensele, să se joace cu copilul și să știe să negocieze în situațiile de criză. Rezultatele acestui experiment au fost pozitive.⁵

Un interesant program contra delincvenței și care demonstrează eficacitatea unei inițiative de dezvoltare socială s-a derulat în **orașul Delft**. Măsurile principale au fost organizarea timpului liber pentru tineri, reducerea numărului de familii numeroase în fiecare cartier, mai buna supraveghere a caselor și reintroducerea portarului la diverse imobile. Rezultatele au depășit așteptările: în trei ani delictele au scăzut cu 30% iar guvernul olandez a decis să plătească o parte din salariu pentru 150 de portari⁶.

În același sens amintim și programul desfășurat în 1962 în orașul american Michigan, **pentru copii preșcolari**, care prezentau un risc înalt de a deveni delincvenți din cauza situației părinților lor. Copiii aveau vârsta cuprinsă între 3 și 5 ani și au fost

² M. Cusson: „Prevenir la delinquance”, PUF, Paris, 2002, pag.75

³ Ibidem, pag.86

⁴ Ibidem, pag.93-95

⁵ Ibidem, pag.96

⁶ „Pour un Quebec plus securitaire: partenaires en prevention”, Rapport de la Table ronde sur la prevention de la criminalite”, Quebec, 1993, pag.176

repartizați în două grupe - una experimentală și alta martor. Primul grup a beneficiat de pregătire pentru școală 2,5 ore pe zi și erau vizitați săptămânal la domiciliu de un lucrător social. Programul a durat 2 ani iar copiii au fost urmăriți până au împlinit 19 ani: s-a constatat că la cei cuprinși în program, incidentele infracționale au scăzut cu 20% iar eșecul școlar a fost redus. Senatul american a calculat că fiecare dolar investit a economisit 5 dolari din alocațiile pentru securitate socială, cheltuieli judiciare, victime și conservarea calității vieții⁷.

Vom prezenta în continuare o serie de programe de prevenire desfășurate în comunitate – cartier, școală – dar care au avut alte rezultate decât cele așteptate.

În 1982, în 10 orașe americane s-a desfășurat un program de **diminuare a criminalității** combinând acțiunile asupra minorilor cu potențial delincvent cu cele de supraveghere a cartierului (Neighborhood Anti-Crime Self Help Program). Evaluarea programului a fost negativă – în anumite zone criminalitatea chiar a crescut, deoarece s-a constatat o ruptură între eforturile depuse pentru a restaura controlul social și acțiunile desfășurate în realitate. Copiii din familiile sărace au vrut să se plimbe pe stradă iar membrii bandelor au continuat să-și facă simțită prezența nefastă. Singura diferență a fost acum că toți au jucat mai mult baschet. Era clar că doar activitățile destinate timpului liber nu ajungeau să scadă delincvența. De asemenea, s-a dovedit că oamenii care trăiesc în aceste zone nu sunt capabili să se ocupe de tineri și să acționeze colectiv: familiile sunt prea fragile iar susținerea socială este prea slabă pentru a putea acționa eficient.⁸

Alte programe au avut ca scop să verifice **rolul animatorilor** pentru bandele de pe stradă și cel al grupurilor de discuție. Între 1954 și 1957, la Boston și Los Angeles s-a invocat promovarea unor animatori care să organizeze cu minorii dans, sport, consiliere cu adolescenții responsabili de diverse delikte și de întreținerea unor relații dificile în ambianță. Încercările făcute au eșuat deoarece dinamica internă a grupurilor de delincvenți a fost de fiecare dată mai puternică decât influența animatorilor.

Aceeași soartă au avut-o și **grupurile de discuție** în care au fost cuprinși minori delincvenți de 13 – 14 ani, pentru a discuta despre modalitățile de dezvoltare a abilităților de rezolvare a problemelor interpersonale. S-a constatat însă că povestirea lăudăroasă a unuia despre un furt a fost primită favorabil de ceilalți. Eșecul acestui program a fost evident: tinerii care participau la program comiteau mai multe delikte, grupul de discuție transformându-se în veritabile ședințe de întărire a delincvenței.⁹

O condiție pentru a începe programul precoce de prevenire este obținerea consimțământului din partea familie minorului vizat și desigur atragerea acestuia la o participare activă alături de specialiștii răspunzători de program (lucrători sociali, psihologi, sociologi etc.). Acest lucru nu este ușor de obținut în familiile în care părinții nu-și iubesc copii și îi percep pe aceștia ca surse de suferință și expunere publică. Părinții ar trebui să participe voluntar, fără a face presiuni asupra lor: în unele țări ei sunt stimulați prin ajutoare financiare sau chiar asigurarea unei locuințe.¹⁰

PREVENIREA SITUAȚIONALĂ

⁷ Ibidem, pag.178

⁸ M. Cusson: „Prevenir la delinquance”. PUF, Paris, 2002, pag.79

⁹ Ibidem, pag.79-80

¹⁰ Ibidem, pag.241-243

Orice loc obișnuit din societatea modernă poate reprezenta o **situație criminogenă**: străzi slab luminate, magazine, parcuri, mijloace de transport în comun, cazinouri, muzee. „Statutul mai mult sau mai puțin criminogen al acestora – ca puncte fierbinți ale criminalității sau ca zone sigure, cu rata scăzută de infracțiuni – se stabilește în baza statisticilor poliției locale, a studiilor referitoare la victime și analizele modelelor infracționale. Dinamicile fundamentale ale acestora pot fi reprezentate prin câțiva parametri simpli – prezența unor ținte valoroase și a indivizilor cu înclinații infracționale precum și absența unor paznici eficienți sau a controlului situațional”.¹¹ În acest context, putem vorbi de locuri vulnerabile în care riscul de a atrage infracțiuni este mai mare.

În ce privește intervenția în asemenea situații, pot apare limitări datorate faptului că trebuie să se mențină „viața normală” și „afacerile obișnuite”¹²: astfel, într-un magazin, dacă se vor lua măsuri prea severe de supraveghere a mărfurilor expuse, vânzările ar putea scădea îngrijorător.

În continuarea studiului său, Garland dezvoltă o perspectivă interesantă privind delinquentul, pe care îl denumește **„omul situațional”**: el este „un individ modest, rațional, interesat de sine, eliberat de orice limite morale sau de controlul supraeului său; el este un consumator atent la oportunitățile criminale și care răspunde oricărei ispite situaționale.”¹³ În același timp, autorul vorbește despre **„homo prudens”**, cetățeanul care trebuie să gestioneze riscurile vieții moderne astfel încât să-și asigure maximum de securitate.

Necesitatea prevenirii situaționale derivă din seria spontană sau învățată a cetățenilor de a se proteja (homo prudens); în acest sens s-a creat o adevărată **piață privată a ofertei de securitate** (producători și instalatori de alarme, consultanți, servicii de securitate) iar statul promovează acte normative, legi pentru alcool și anume, pentru amenajarea spațiului și iluminatul străzilor. Uneori, măsurile luate într-un cartier pot diminua criminalitate doar aici deoarece delincvenții s-au „mutat” în cartierele vecine (deplasarea delictelor). Iată un exemplu în acest sens: cu ani în urmă, la New York s-a decis ca șoferii de autobuz să nu mai vândă tichete cetățenilor pentru a nu mai fi expuși furturilor; în scurt timp, delincvenții s-au deplasat spre stațiile de metrou.¹⁴

Desigur, se constată deseori și o reală scădere a delincvenței, atunci când acțiunile de prevenire sunt multiple și bine concepute (difuzarea beneficiilor). Astfel, în anii '80, în Olanda, la Amsterdam, Rotterdam și Haga, au fost angajați 200 de agenți de informare și supraveghere în transportul public: aceștia erau grupați câte doi sau trei, fiind responsabili cu securitatea, controlau biletele, ofereau informații pasagerilor și puteau alerta poliția prin telefonul șoferului. Ca urmare, au scăzut furturile, graffiti, vandalismul și numărul persoanelor care circulau fără bilet.

Efecte asemănătoare au avut și măsurile luate în 1982 la Biblioteca Universității Wisconsin (SUA) unde cărțile au fost dotate cu sisteme electronice de securitate pentru a nu mai fi furate: s-a constatat că nu numai furturile acestora au scăzut (cu 80%) ci și cele de casete audio și dischete.¹⁵

¹¹ David Garland: în „Criminological perspectives. Essential Readings”. 2nd editions, edited by E. Mc Laughlin, J. Muncie și G. Hughes, Sage Publications, London, 2003, pag.

¹² Ibidem, pag.

¹³ Ibidem, pag.

¹⁴ Ibidem, pag.42-48

¹⁵ Ibidem, pag.49

Experiența acumulată în alte țări este deosebit de fecundă și pentru noi, în ceea ce privește soluțiile eficace de prevenire situațională:¹⁶ o bună **protecție fizică** va fi asigurată prin porți întărite, broaște, bariere, geamuri incasabile, case de bani, antifurt la mașini, eliminarea ușii din spatele locuințelor; **controlul accesului** prin posturi de pază, telefon sau cartelă magnetică la intrare, carduri de acces, percheziționarea bagajelor, etichete electronice; **controlul facilitatorilor** prin reglementarea vânzării armelor sau instrumentelor ce pot servi unui atac (vaporizatoare), cărți de credit cu fotografie, îndepărtarea obiectelor ce pot servi ca arme; **deturnarea** (împiedicarea contactului cu ținta) prin amenajarea străzilor închise pentru circulație, separarea suporterilor pe stadioane, cazarea femeii bătute într-un loc sigur, interzicerea barurilor și centrelor comerciale în apropierea școlilor, evitarea perioadelor de așteptare a autobuzelor la plecarea de pe stadioane; **reducerea beneficiilor pentru delincvent** prin telefoane publice cu cartelă, marcarea pieselor de automobile, arestarea tănuitorilor, reducerea sumelor de bani aflate la casierie și vânzători, spălarea rapidă a urmelor de grafiti și repararea proprietății distruse pentru ca vandalii să nu se bucure de „munca” lor.

PREVENIREA ȘI AUTORITĂȚILE LOCALE

O anchetă realizată de Națiunile Unite în 1994, la care au participat 135 de primari de pe toate continentele, a realizat că, între problemele grave cu care se confruntă orașele contemporane, criminalitatea se află pe locul patru. Astfel, viața socială a fiecărei localități este puternic influențată de modul cum este asigurat sentimentul de securitate al cetățenilor. Acesta este important pentru încrederea lor în sistemul de justiție penală.

Odată cu creșterea populației și a orașelor, a crescut sărăcia și excluziunea socială, abandonul școlar și din păcate, criminalitatea. În aceste condiții, **securitatea colectivă** a devenit un bun al fiecărei comunități, un drept fundamental, un aspect al calității vieții de cea mai mare importanță.

Ca urmare, prevenirea criminalității va fi inclusă ca o preocupare permanentă a comunităților locale indispensabilă unei bune guvernări. Ea implică un **diagnostic corect al stării de securitate**, analiza cauzelor profunde ale criminalității și victimizării, elaborarea planurilor locale de acțiune, mobilizarea partenerilor în vederea intervenției și, în sfârșit, evaluarea proiectelor aplicate. Se ajunge astfel, la realizarea unei adevărate agende cu activități concrete vizând crearea unei localități mai sigure. În acest mod este stimulat spiritul civic al oamenilor care se vor implica pe termen lung în schimbări comunitare cu influență directă asupra calității vieții lor.

Cu toate acestea, unele probleme vor fi mai greu de soluționat: mobilizarea grupurilor marginale, tendințe de dominare a grupurilor de benevoli de către funcționarii oficiali, tendințe de a abandona anumite activități sau de a schimba orientările stabilite.

În toate situațiile, **primarul** ocupă un loc central în tot ce privește securitatea colectivității. Desigur, el va fi ajutat de un consiliu special constituit. „Consiliile regionale de prevenire a criminalității trebuie să se definească printr-o viziune largită asupra conceptului de prevenție. Consiliile nu trebuie să-și orienteze acțiunile doar în funcție de activitatea infracțională. Clientela acestor consilii trebuie să fie cetățenii și nu infractorii. Dacă această premisă de bază nu va fi luată în considerare de către intervenanți, activitățile vor fi întotdeauna evaluate în funcție de extremele statisticilor infracționale. Această

¹⁶ Ibidem, pag.60-65

evaluare a obiectivelor nu reflectă angajarea populației și a forțelor vii din mediu. Piatra unghiulară care ghidează acțiunile noastre trebuie să fie mobilizarea comunității, deci eforturile și angajamentele pe termen lung ce vor avea o incidență asupra criminalității”.¹⁷

Astfel, prevenirea se transformă dintr-o specialitate a poliției într-o responsabilitate a comunității, în care autoritățile locale au un rol esențial. În acest sens, iată cele 5 principii formulate la „**Conferința primarilor**” care a avut loc la Paris în 1990:

- statele trebuie să finanțeze încă de acum, politicile sociale și urbane, mai ales pentru persoanele marginalizate și tinerii în pericol;
- statele trebuie să stabilească structuri naționale de prevenire a delincvenței. Mandatul lor va fi să realizeze proiecte de cercetare și de dezvoltare facilitând aplicarea programelor eficiente de prevenire mai ales în orașe;
- municipalitățile trebuie să stabilească structuri de prevenire a delincvenței care să mobilizeze principalii responsabili de politici privind locuințele, familia, tinerii, serviciile sociale, poliția și justiția;
- orașele, țările, organismele internaționale și cele non-guvernamentale trebuie să încurajeze cetățenii să participe la prevenire și să-i ajute să înțeleagă până la ce punct este esențial pentru dezvoltarea orașelor, să aplice măsuri pentru a face comunitățile noastre mai sigure;
- țările dezvoltate trebuie să se asocieze pentru a sprijini crearea unui centru internațional de prevenire a delincvenței, în acord cu obiectivele ONU și asociat acestuia.¹⁸

STRATEGIA NAȚIONALĂ DE PREVENIRE A CRIMINALITĂȚII (Proiect)

1. Fundamentarea strategiei de prevenire

- pericolul criminalității pentru dezvoltare
- dreptul de a trai în securitate
- evitarea societății terorizate
- centrarea justiției pe cetățean și mai puțin pe delincvent
- dreptul la servicii comunitare
- necesitatea acțiunilor proactive
- represiunea costă mult și are efecte perverse
- protecția cetățenilor releva datoria de tutelă a statului

2. Dimensiunile criminalității contemporane

- marile flageluri sociale: sărăcia, somajul, drogurile, alcoolismul, revoltele, etc.
- factori de risc la nivel internațional:
  - terorismul
  - instabilitatea regională
  - catastrofe ecologice
  - crima organizată
- factori de risc la nivel național:

¹⁷ „Pour un Québec plus sécuritaire: partenaires en prévention”, Rapport de la Table ronde sur la prévention de la criminalité”, Québec, 1993, pag.148

¹⁸ Ibidem, pag.166

- corupția
- deschiderea frontierelor
- emigrarea specialistilor din domenii de varf
- decalaje de dezvoltare între județele țării
- lipsa resurselor financiare
- degradarea mediului urban
- promovarea violentei prin mass-media
- factori subtili (absența controlului, abuzuri, incompetența managerială, absența unei strategii în domeniu, discriminări)

3. Tendințele criminalității în România

- criminalitatea înainte și după 1990 (statistici relevante)
- repartizarea geografică a criminalității
- principalele categorii de infracțiuni (frecvență, gravitate)
- caracteristicile infractorilor (noi delincvenți, recidiviști)
- diversitatea cauzelor criminalității în prezent
- motivația infracțională
- vulnerabilitatea socială
- costurile sociale și economice ale criminalității

4. Imaginea criminalității la nivelul populației

- sentimentul de insecuritate
- stilul de viață tradițional
- urbanizarea, săracii orașelor
- mentalități
- cauzele criminalității în ochii publicului
- ocaziile de crime (situațiile precriminale)
- subcultura delincvență
- grupuri vulnerabile (tineri, femei, vârstnici, etc.)
- soluții propuse de publicul larg

5. Problematika actuală a prevenirii criminalității în România

a) aspecte generale:

- prevenirea – construcție care are nevoie de o cultură adecvată
- nu aparține exclusiv poliției
- este un proces de responsabilizare
- sursele ordinii publice tradiționale (aparatele sociale)
- limitele sistemului penitenciar
- formarea specialistilor
- noțiuni ambigue: risc, forță, vulnerabilitate

b) domeniile prevenirii:

- infractorul
- victima
- mediul
- comunitatea

c) principiile strategiei naționale de prevenire

- rolul motor al puterilor publice
- integrarea politicilor sociale

- transparenta
- prevederi constitutionale
- cooperare si parteneriate
- multidisciplinaritate
- drepturile omului
- interdependenta national-international
- proportionalitatea interventiei

d) documente nationale si internationale privind prevenirea criminalitatii

6. Obiectivele și structura strategiei naționale de prevenire a criminalității

a) obiective :

- protejarea cetățenilor și a comunitatii
- ordinea sociala
- cresterea calitatii vietii
- formarea (educarea) publicului si solidarizarea sa la actiunile de prevenire a criminalitatii
- consolidarea mecanismelor de respectare si aplicare a legilor
- supravegherea si evaluarea riscurilor

b) structura strategiei (elementele componente) :

- A.- programe de prevenire
- B.- studii si cercetari
- C.- Institutul National de Criminologie
- D.- informarea si educarea publicului
- E.- formarea specialistilor
- F.- centru de documentare
- G.- fond de investitii în prevenire
- H.- fundatie publică privind prevenirea

c) coordonarea/conducerea activitatilor de prevenire

- Consiliul National de Prevenire a Criminalitatii
- Consiliul judetean de prevenire a criminalitatii
- Consiliul local de prevenire a criminalitatii
- Conferinta primarilor privind prevenirea
- Conferinta judeteana a directorilor de scoli si licee
- Conferinta comitetelor de parinti din sistemul scolar
- comitete de cetateni
- comitete de intreprindere
- parteneriate

d) institutii si organizatii implicate :

- ministere reprezentative : Justitiei, Administratiei si Internelor, Muncii, Sanatatii, Educatiei, Culturii, Mediului, Apararii, Tineretului si Sportului
  - organizatii non-guvernamentale
  - scoli
  - intreprinderi
  - firme specializate

e)atributii și recomandări pentru institutii și organizatii

7. Programe, priorități, condiții de eficiență

- diversitatea programelor:
  - programe pentru familie
  - programe pentru copii și tineri
  - programe pentru școli
  - programe pentru victime
  - programe pentru comunitate
  - programe pentru violența urbană
  - programe pentru violența în sport
  - programe pentru prevenirea recidivei
  - programe pentru deținuți
  - programe pentru minorități și imigranți
  - programe pentru protecția datelor, etc.
- programe specializate :
  - programe pentru toxicomani (strategia ANA)
  - programe în domeniul corupției (strategia DNA)
  - programe în domeniul crimei organizate
  - programe în domeniul mediului (natural și construit)
  - programe în domeniul traficului de bunuri culturale
- priorități :
  - legea prevenirii
  - campanie în favoarea prevenirii și educării publicului
  - finanțarea cercetărilor
  - cartografierea delincvenței
  - indicatorii stării de securitate publică
  - sondaje de victimizare
  - formarea specialiștilor
- condiții de eficiență :
  - voință politică și resurse suficiente
  - legislație adecvată
  - soluții pe termen lung
  - consens între instituțiile implicate
  - competența tehnocratică
  - statistici oficiale uniforme
  - declararea infracțiunilor
  - obiectivitatea mass-media
  - evaluarea nevoilor locale
  - coordonarea/implicarea sectorului privat de securitate
  - implicarea cetățenilor
  - reuniuni naționale
  - nu se dublează activitatea poliției
  - criterii de evaluare măsurabile
  - redinamizarea periodică a măsurilor

- limitele activității de prevenire

- care țin de indivizi (sănătatea mintală și starea de moment)
- care țin de infracțiuni (varietate)
- care țin de tehnicile și programele utilizate (costuri, efecte perverse, atingerea libertatilor)
- slaba finanțare
- valorile și practicile sociale

8. Organizare și finanțare

- formarea personalului la toate nivelurile (învățământ de criminologie și de prevenire)
- calendarul activităților (pe primii trei ani)
- finanțare adecvata

ANEXE

-Documente românești

- HG 763/2001 privind înființarea, organizarea și funcționarea Consiliului National de Prevenire a Criminalitatii
- Legea 705/2001 privind Sistemul National de Asistenta Sociala
- Legea 116/2002 privind prevenirea si combaterea marginalizarii sociale
- H.P. 36/2001 privind adoptarea Strategiei de Securitate Nationala a Romaniei

-Documente străine :

- Strategia europeana de prevenire a crimei organizate (2001)
- Programul cadru al Comunitatii Europene privind prevenirea criminalitatii 2003-2007 (22 iulie 2002)
- Recomandarea Consiliului Europei R(87)19 a Comitetului de Ministrii ai statelor membre privind organizarea si prevenirea criminalitatii
- Recomandarea Consiliului Europei R(96)8 a Comitetului de Ministrii ai statelor membre asupra politicii penale intr-o Europa in transformare
- Recomandarea R(2000)20 a Comitetului de Ministri ai statelor membre privind rolul interventiei psihosociale precoce in prevenirea comportamentelor criminale

***RECOMANDAREA (87) 19
a Comitetului de Miniștri ai statelor
membre ale Consiliului Europei privind organizarea
prevenirii criminalității (17 sept.1987)¹⁹***

Comitetul de Miniștri, în virtutea articolului 15 b din Statutul Consiliului Europei, Luând în considerare preocuparea crescândă a publicului în fața creșterii infracțiunilor înregistrate, a efectului limitat al măsurilor penale represive, al supraîncărcării activității care rezultă pentru sistemele de justiție penală;

Conștient de necesitatea de a utiliza opțional resursele disponibile așa cum a fost subliniată în concluziile celei de a 14-a Conferință a miniștrilor europeni de justiție și

---

¹⁹ Traducerea noastră

consacrând un efort special strategiilor preventive ale criminalității, urmărind să reducă victimizarea și să ușureze sarcinile impuse justiției penale;

Cunoscând varietatea abordărilor posibile în acest domeniu, care cuprind măsurile care tind să influențeze factorii sociali legați de comportamentul criminal (prevenirea socială) ca și măsurile vizând să reducă ocaziile de a comite infracțiuni astfel încât să crească riscul detectării pentru delincvenți (prevenirea situațională);

Recunoscând importanța prevenirii sociale și necesitatea dezvoltării politicilor omogene și coordonate în acest domeniu dar acordând în această împrejurare o atenție particulară abordării situaționale de prevenire a criminalității, a cărei valoare a fost recent subliniată prin cercetare;

Considerând că prevenirea criminalității solicită, mai ales, o acțiune la mai multe nivele și că măsurile preventive sunt mai ales susceptibile de a da roade, dacă țin cont de particularitățile locale și sunt centrate pe anumite tipuri specifice de infracțiuni;

Conștient că, pentru a fi eficace, o politică de prevenire cere concursul activ al colectivității și coordonarea eforturilor poliției și altor agenți publici sau privați, care pot fi facilitate prin crearea organelor specializate pentru prevenirea criminalității;

Considerând că dacă societățile de supraveghere și securitate își îndeplinesc rolul în domeniul prevenirii criminalității, măsurile trebuie să fie totuși luate pentru a garanta că activitatea lor nu impietează asupra funcțiilor poliției și nu compromite libertățile individuale și ordine publică;

Considerând că măsurile de prevenire a criminalității au cele mai bune șanse de finalizare când ele se bazează pe o cunoaștere aprofundată a problemelor pe care ele încearcă să le rezolve, obținută prin intermediul cercetărilor efectuate în acest domeniu;

Luând în considerație lucrările și concluziile celei de a 14-a Conferințe a miniștrilor europeni ai justiției, lucrările Comitetului european pentru probleme criminale privind legăturile dintre public și politica criminală ca și asupra cooperării între public și poliție în scopul prevenirii criminalității,

- I. Recomandă guvernelor statelor membre să includă prevenirea ca o misiune permanentă în programele guvernamentale de luptă contra criminalității, având în vedere să creeze obligații concrete de acțiune și să prevadă condițiile necesare acestui scop; în acest context, se va asigura că există posibilități precise în sânul intervențiilor guvernamentale pentru organizarea și dezvoltarea prevenirii criminalității;
- II. Recomandă guvernelor statelor membre să creeze, să încurajeze și să susțină pe plan național și/sau pe plan regional și local, a organismelor de prevenire a criminalității, având sarcini precum:
  - a) strângerea informațiilor privind criminalitatea și tendințele sale, grupurile de populație care prezintă riscuri crescute de victimizare, cele privind experiențele de prevenire și rezultatele lor;
  - b) planificarea și aplicarea programelor de prevenire, precum și evaluarea lor;
  - c) coordonarea activităților de prevenire ale poliției și ale altor organisme de prevenire a criminalității;
  - d) căutarea participării active a publicului la prevenirea criminalității prin informarea sa asupra necesității și mijloacelor de acțiune;

- e) căutarea sprijinului și a cooperării mass-media la activitățile de prevenire a criminalității;
  - f) aplicarea sau încurajarea cercetărilor asupra incidenței anumitor tipuri de criminalitate și asupra problemelor importante pentru prevenirea criminalității;
  - g) colaborarea cu responsabilii în luarea deciziilor pentru dezvoltarea unei politici penale raționale și eficiente;
  - h) aplicarea programelor de formare în domeniul prevenirii;
- III. Recomandă guvernelor statelor membre să stabilească și să promoveze programe de prevenire legate de problemele specifice, vizând reducerea posibilității de comitere a infracțiunilor și de creștere a riscurilor percepute de delincvenți de a fi descoperiți, adoptând dispozițiile necesare pentru:
- a) identificarea caracteristicilor criminalității și a victimizării într-un sector geografic determinat;
  - b) a axa studiile pe o criminalitate specifică (de exemplu: spargerile de locuințe) mai curând decât asupra unui domeniu vast, rău definit, al activității criminale;
  - c) identificarea infracțiunilor potrivite a fi influențate prin măsuri preventive;
  - d) a identifica în comunitate ocaziile care incită la criminalitate;
  - e) a identifica obstacolele pentru activitatea preventivă (de exemplu: lipsa banilor, apatia populației, rivalitățile între organisme) și căutarea mijloacelor de a depăși aceste obstacole;
  - f) a obține susținerea organismelor legate de inițiativele de prevenire și asigurarea că aceste organisme colaborează strâns;
  - g) vegherea la coordonarea aplicării programelor de prevenire a criminalității;
  - h) informarea publicului cu introducerea programelor și incitarea acestuia de a fi gata să colaboreze;
- IV. Recomandă guvernelor statelor membre să promoveze și să încurajeze cercetarea în domeniul prevenirii ținând cont de punctele menționate în secțiunile I și III; în acest context, o atenție particulară trebuie să fie acordată evaluării programelor de prevenire care vor putea necesita:
- a) definirea criteriilor de eficacitate;
  - b) elemente de comparație într-un sector experimental și un sector martor sau, mai bine, între situațiile anterioare și posterioare introducerii măsurilor de prevenire;
  - c) stadiul deplasării criminalității sau evaluarea sa după intervenție;
  - d) evaluarea costurilor și beneficiilor măsurilor de prevenire;
- V. **Recomandă guvernelor statelor membre:**
- a) Să promoveze, să revizuiască și, la nevoie, să completeze reglementările relative la abilitările inițiale, la autorizările periodice și la inspecțiile regulate ale autorităților publice de la nivelul corespunzător, ale societăților de securitate și supraveghere sau să incite aceste profesii să se autoreglementeze ;

- b) În cazul că societățile oferă servicii de personal, se vor stabili norme minimale prevăzând mai ales portul uniformei diferit de cel al poliției, documente de identitate, prevăzând, de asemenea, o formare adecvată cuprinzând noțiuni sumare de drept penal, cunoștințe tehnice de supraveghere și securitate, despre drepturile, obligațiile și responsabilitățile acestui personal ca și normele de comportament adecvat, mai ales față de populație;
- c) Să încurajeze relațiile pozitive între poliție și societățile de supraveghere și de securitate, de așa manieră, încât, în limita activității lor, acestea din urmă, să ajute pe prima în prevenirea criminalității;

VI. Recomandă guvernelor statelor membre să ia toate măsurile necesare pentru cooperarea internațională în domeniul prevenirii așa cum a fost definită în prezenta recomandare.

ACȚIUNI LA NIVEL INTERNAȚIONAL ÎN DOMENIUL PREVENIRII CRIMEI ȘI A JUSTIȚIEI PENALE

Organizația Națiunilor Unite a repartizat domeniul prevenirii crimei și justiției penale Consiliului economic și social. Acest organism poate realiza studii și elabora rapoarte și recomandări, poate formula proiecte în convenții pentru a fi supuse Adunării generale și, de asemenea, poate convoca conferințe internaționale.

Iată în continuare principalele etape privind organizarea activităților în domeniul prevenirii crimei și a justiției penale:

- 21 iunie 1946: Consiliul economic și social a rugat Comisia de probleme sociale (precursoare a Comisiei în dezvoltarea socială) să studieze mecanismele eficace ce ar putea fi adoptate în privința mijloacelor de prevenire a crimei și tratamentul delicvenților. Această comisie a purtat în acest sens negocieri cu Comisia internațională pentru probleme penale și penitenciare (organizație interguvernamentală creată în 1875);
- în 1948 Consiliul economic și social consideră că ONU trebuie să ofere direcția de activitate în domeniul prevenirii crimei și tratamentul delincvenților, ținând cont de organizațiile internaționale și naționale în domeniu, utilizând cunoștințele și experiența acestora;
- în 1950, Adunarea generală a aprobat un plan privind transferul funcțiilor Comisiei internaționale privind problemele penale și penitenciare către Organizația Națiunilor Unite, lucru realizat în 1951. S-a creat și un comitet consultativ special din 7 experți de renume internațională, însărcinat să consilieze secretarul general și Comisia de probleme sociale și să ajute la elaborarea unei linii în conduită și programe în vederea unei acțiuni internaționale în domeniul prevenirii crimei și tratamentul delicvenței;
- în 1965, Consiliul economic și social a ridicat numărul membrilor acestui grup la 10 și a decis să fie numit Consiliul consultativ pentru prevenirea crimei și tratamentul delicvenților;
- în 1971, Consiliul a lărgit compoziția acestui comitet la 15 membri și l-a denumit Consiliul pentru prevenirea crimei și lupta contra delincvenței;

- în 1991, acest comitet avea 27 de membrii, experți aleși de Consiliul economic și social dintre candidații desemnați de statele membre (a căror funcție putea fi diversă : conducători în închisori, miniștrii, judecători, președinți în tribunale, avocați, criminologi, sociologi și economiști). Consiliul pentru prevenirea crimei și lupta contra delincvenței a fost însărcinat cu pregătirea din 5 în 5 ani a câte unui congres ONU pe această temă. Aceste congrese pot fi considerate o tribună internațională unde țările pot să-și descrie politicile cele mai eficace și poate fi stimulată cercetarea în domeniul justiției penale.

ONU realizează activitățile sale în domeniul prevenirii crimei și justiției penale prin intermediul mai multor mecanisme. Astfel, serviciul de prevenire a crimei și justiție penală se află la sediul ONU din Viena și are o serie de atribuții : formulează opțiuni politice și promovează aplicarea instrumentelor internaționale, a rezoluțiilor și politicilor ONU. Acest serviciu lucrează în strânsă relație cu funcționarii responsabili ai țărilor membre, cu organizațiile interguvernamentale și non-guvernamentale. De asemenea realizează studii și organizează din cinci în cinci ani congresele ONU în domeniu, centralizează cunoștințele internaționale privind prevenirea crimei, justiția penală reforma dreptului penal și științelor criminologice, facilitează cooperare între țări și furnizează servicii tehnice și consultative, primește, actualizează și difuzează date.

În 1970 a fost instituit postul de consilier interregional pentru prevenirea crimei și justiția penală. Serviciul a realizat numeroase activități de creare a consiliilor naționale pentru prevenirea crimei și justiția penală , formarea specialiștilor, prevenirea delincvenței juvenile, soluții de înlocuire a pedepsei cu închisoarea, prevenirea criminalității urbane, aplicarea legilor, lupta contra criminalității, organizate.

La nivelul ONU se consideră că prevenirea crimei și justiția penală sunt o funcția guvernamentală și nu a diferiților experți. Pentru a finanța activitățile în domeniu, țările membre sunt încurajate să contribuie la Fondul Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și justiție penală.

O semnificație aparte în istoria recentă a preocupărilor ONU privind prevenirea criminalității, o are reuniunea ministerială care a avut loc la Paris, în zilele de 21, 23 noiembrie 1991. Au participat 107 delegați, 65 de miniștrii, numeroși reprezentanți din organizații interguvernamentale și non-guvernamentale.

REZOLUȚIA 46/152 A ADUNĂRII GENERALE 19 DECEMBRIE 1991²⁰

Adunarea generală,

Alarmată de amploarea criminalității și de pericolele pe care le prezintă pentru bunăstarea tuturor națiunilor progresia criminalității și mai ales numeroasele forme de activități criminale de dimensiuni internaționale,

Alarmată în egală măsură de costurile umane și materiale ridicate ale criminalității, mai ales de formele sale noi și transnaționale, și conștientă de consecințele sale pentru state și pentru victime,

Reamintind că în rezoluția sa 45/108 din 14 decembrie 1990, ea a decis să constituie un grup de lucru interguvernamental însărcinat cu stabilirea unui raport în care să formuleze

---

²⁰ Traducerea noastră

propuneri în vederea elaborării unui program eficient privind prevenirea crimei și justiția penală și să indice cel mai bun mod de a executa acest program,

Luând notă cu satisfacție de lucrările grupului de lucru interguvernamental însărcinat cu elaborarea unui program eficace privind criminalitatea și justiția penală, care s-a reunit la Viena între 5 și 9 august 1991,

Luând notă cu aceeași satisfacție de lucrările Reuniunii ministeriale însărcinate să elaboreze un program eficace al Națiunilor Unite în materia prevenirii crimei și al justiției penale, ținută la Paris între 21 și 23 noiembrie 1991,

Considerând criminalitatea o preocupare majoră a tuturor națiunilor și că ea solicită o atenție concentrată din partea comunității internaționale pentru a combate crima și recidiva, a ameliora funcționarea justiției penale și ghidarea legilor și îmbunătățirea respectării drepturilor individului,

Știind că un program al Națiunilor Unite consacrat prevenirii crimei și justiției penale nu poate fi eficace decât dacă statele membre participă activ la acesta,

Convinsă că principalul obiectiv al unui asemenea program trebuie să fie furnizarea unei asistențe practice statelor în lupta lor contra criminalității atât a celei naționale cât și transnaționale,

Luând notă de principiile conținute în Planul de acțiune Milano și de Principiile directoare relative la prevenirea crimei și la justiția penală în contextul dezvoltării și al unei noi ordini economice internaționale dar și de alte instrumente pertinente formulate de congresele Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților și aprobate de Adunarea generală,

Reamintind rezoluțiile sale pertinente în care a fost subliniată importanța Comisiei pentru drepturile omului și a Centrului pentru drepturile omului al Secretariatului în privința respectării drepturilor omului în administrarea justiției,

Considerând că este urgent a încuraja și a intensifica cooperarea internațională privind prevenirea crimei și justiția penală și că această cooperare nu poate fi eficace decât dacă ea este dusă cu participarea directă a statelor beneficiare, ținând cont de nevoile și prioritățile lor,

1. Iau act cu satisfacție de raportul Reuniunii ministeriale însărcinate elaboreze un program al Națiunilor Unite eficace în ce privește prevenirea crimei și al justiției penale ;

2. Adoptă declarația de principii și programul de acțiune anexat prezentei rezoluții și recomandând aplicarea unui program al Națiunilor Unite în problema prevenirii crimei și a justiției penale;

3. Preconizează o definiție mai precisă a mandatului programului privind prevenirea crimei și justiția penală, sub egida și conducerea ONU, pentru a răspunde priorităților și nevoilor celor mai urgente ale comunității internaționale în fața comunității atât naționale cât și transnaționale;

4. Roagă secretarul general să acorde un rang înalt de prioritate, în cadrul lucrărilor ONU și în limitele ansamblului de mijloace de care dispune organizația, activităților programelor Națiunilor Unite privind prevenirea crimei și justiția penală;

5. Decide că programul Națiunilor Unite de prevenire a crimei și de justiție penală va servi să furnizeze statelor un ajutor practic sub forma, de exemplu, unei colecții de date, schimb de informații și date privind experiența și formarea pentru a atinge obiectivele care sunt prevenirea crimei pe plan național și transnațional și ameliorarea luptei contra criminalității;

6. Invită statele membre să sprijine politic și financiar și să ia măsuri care să permită asigurarea aplicării dispozițiilor declarației de principii și a programului de acțiune care să întărească structura, conținutul și prioritățile programului Națiunilor Unite privind prevenirea crimei și justiția penală;

7. Roagă secretarul general să ia măsurile necesare, în limitele ansamblului de mijloace de care dispune ONU și conform cu reglementările financiare și regulile de gestiune financiară a Organizației, și să furnizeze resursele cerute pentru a asigura buna funcționare a programului Națiunilor Unite privind prevenirea crimei și justiția penală, conform cu principiile enunțate în declarația de principii și programul de acțiune;

8. Roagă insistent toate entitățile sistemului Națiunilor Unite, în special comisiile regionale, congresele ONU pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvențelor, institutele Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvențelor, instituțiile specializate și organizațiile interguvernamentale și non-guvernamentale competente să ajute Națiunile Unite să se achite de sarcinile sale în programul privind prevenirea crimei și justiția penală;

9. Îndeamnă toate țările dezvoltate să revadă programele lor de ajutor pentru a se asigura că întreaga contribuție cerută este acordată domeniului justiției penale în cadrul global al priorităților de dezvoltare;

10. Decide să recomande ca o comisie pentru prevenirea crimei și justiția penală, a cărei sesiune inaugurală se va ține în 1992, să fie creată ca o comisie tehnică a Consiliului economic și social și recomandă ca o reuniune a Comitetului pentru prevenirea crimei și lupta contra delincvenței prevăzută pentru februarie 1992, să fie acordate și creditele necesare pentru finanțarea lucrărilor noii comisii să fie înscris în bugetul-program de exercițiu bienal 1992-1993;

11. Roagă Consiliul economic și social, în sesiunea sa de organizare din 1992:

- a) Să dizolve Comitetul pentru prevenirea crimei și lupta contra delincvenței;
- b) Să creeze comisia pentru crimă și justiție penală ca o nouă comisie tehnică a Consiliului economic și social, conform cu recomandările enunțate în declarația de principii și programul de acțiune;
- c) Să aprobe rolul și funcțiile congresului Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvențelor, conform cu recomandările enunțate în declarația de principii și programul de acțiune;

12. Decide că membrii actuali ai Comitetului pentru prevenirea crimei și luptă contra delincvenței trebuie să fie invitați să participe la primele două zile ale sesiunii inaugurale ale noii comisii, pe cheltuiala guvernelor respective în afară de cazul membrilor Comitetului, care vin din țări mai puțin avansate, pentru a facilita procesul de tranziție;

13. Decide de asemenea să conserve în profitul programului Națiunilor Unite privind prevenirea crimei și justiția penală, fără a prejudicia fondurile suplimentare care pot fi eliberate de secretarul general, toate fondurile alocate în prezent acestui program, reprezintă toate resursele economisite din restructurare;

14. Roagă secretarul general să facă un suport pentru a 47-a sesiune, privind măsurile luate pentru a aplica declarația de principii și programul de acțiune.

ANEXĂ

Declarația de principii și programul de acțiune al programului Națiunilor Unite privind prevenirea crimei și justiția penală

Noi, statele membre ale Organizației Națiunilor Unite, reunite la Paris pentru a examina mijloacele de promovare a cooperării internaționale în ce privește prevenirea crimei și justiția penală și de a întări programul Națiunilor Unite privind crima și justiția penală pentru al face pe deplin eficace și adaptat nevoilor și priorităților statelor membre,

Considerând că unul din scopurile ONU, înscris în Carta Națiunilor Unite este acela de a realiza cooperarea internațională în rezolvarea problemelor internaționale de ordin economic social, intelectual sau umanitar, dezvoltând și încurajând respectarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale pentru toți, fără deosebire de rasă, sex, limbă sau religie,

Convins că trebuie găsite de urgență mecanisme internaționale mai eficace pentru a veni în ajutorul statelor și a facilita strategiile corespunzătoare în domeniul prevenirii crimei și a justiției penale, consolidând astfel rolul central al ONU în această privință,

Notând importanța principiilor conținute în Planul de acțiune Milano și Principiile directe relative la prevenirea crimei și justiția penală în contextul dezvoltării și unei noi ordini economice internaționale, ca și a altor instrumente pertinente formulate de congresele ONU pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvențelor și aprobat de Adunarea generală,

Reafirmând responsabilitatea asumată de ONU în privința prevenirii crimei și justiția penală,

Fiind prezent spiritul obiectivelor ONU în domeniul prevenirii criminalității și al justiției penale care urmăresc să reducă criminalitatea, să întărească eficacitatea și eficiența aplicării legilor și a administrării justiției, să asigure respectarea drepturilor omului și să promoveze normele cele mai înalte de echitate, umanitate și comportament profesional,

Considerând că este esențial să se obțină un sprijin activ în vederea aplicării programului Națiunilor Unite eficace în privința crimei și justiției penale, ca și mijloacele necesare acestui scop și punerea la punct a mecanismelor potrivite de aplicare,

Profund preocupate de amploarea și creșterea criminalității, cu consecințele sale financiare, economice și sociale,

Alarmate de costurile umane și materiale ridicate ale criminalității dar și de formele sale noi, naționale și transnaționale, și conștiente de consecințele sale atât pentru state cât și pentru indivizii care devin victime,

Cosiderând că prima responsabilitate privind prevenirea crimei și justiția penală revine statelor membre,

Subliniind necesitatea întăririi cooperării regionale și internaționale pentru a combate crima și recidiva, a ameliora funcționarea sistemelor de justiție penală, a promova respectul pentru drepturile individului și salvagardarea drepturilor victimelor criminalității și a securității publicului în general,

Știind că există o unanimitate asupra necesității de a crea un program al Națiunilor Unite privind prevenirea crimelor și justiția penală care să fie nou și puternic

și că există acordul asupra necesității de a stabili un organ interguvernamental însărcinat cu elaborarea politicilor și definirea priorităților astfel încât să întărească eficacitatea serviciului competent al Secretariatului în sânul Centrului pentru dezvoltare socială și afaceri umanitare al Oficiului Națiunilor Unite de la Viena, să crească cooperarea tehnică pentru a ajuta țările, în particular țările în curs de dezvoltare, să aplice directivele Națiunilor Unite, inclusiv în domeniul formării,

Determină să traducem voința noastră politică în acțiune concretă:

- a) creând mecanisme indispensabile pentru a stabili o colaborare practică contra problemelor comune;
- b) elaborând cadrul unei colaborări între state pentru a face față noilor forme grave și aspectelor și dimensiunilor transnaționale ale criminalității;
- c) stabilind schimbul de informații privind aplicarea și eficacitatea normelor și regulilor ONU în materia prevenirii crimei și justiția penală;
- d) furnizând mijloacele de existență în particular în țările în curs de dezvoltare, în vederea unei prevenirii a crimei mai eficace și pentru o justiție mai umană;
- e) constituind o bază de resurse adecvate pentru un program al Națiunilor Unite privind prevenirea crimei și justiția penală într-adevăr eficace.

Proclamăm adeziunea noastră fermă la principiile de mai jos și am convenit cele ce urmează:

I Declarație de principii

1. Suntem conștienți că lumea suferă modificări foarte importante rezultând un climat politic favorabil pentru democrație, cooperare internațională, un exercițiu mai larg al drepturilor fundamentale ale omului, și libertăți esențiale, și realizarea aspirațiilor tuturor națiunilor la dezvoltarea economică și bunăstarea socială. În ciuda acestor progrese, lumea de azi este tot mai expusă la violență și la alte forme grave de criminalitate. Aceste fenomene oriunde se produc amenință statul de drept.
2. Noi credem că o justiție formată pe statul de drept este stâlpul pe care se clădește societatea civilizată. Noi încercăm să-i ameliorăm calitatea. Un sistem în justiția penală umană și eficace poate fi un instrument de echitate și evoluție socială constructivă și în justiția socială, protejând valorile fundamentale și drepturile inalienabile ale popoarelor. Toate drepturile persoanei trebuie să beneficieze de protecția legii, proces în care sistemul de justiție penală joacă un rol esențial.
3. Noi știm că diminuarea ratei de criminalitate la scară mondială este legată, între alți factori, de ameliorarea condițiilor sociale ale populației. Țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare au cunoscut situații dificile în această privință. Totuși, problemele specifice întâlnite de țările în curs de dezvoltare justifică acordarea unei priorități situației din aceste țări.
4. Noi credem despre creșterea crimei că este un obstacol în dezvoltarea și în bunăstarea generală a umanității și este o sursă de insecuritate generală în societățile noastre. Dacă această situație se prelungește, progresul și dezvoltarea vor deveni victime ale criminalității.
5. Noi credem de asemenea că internaționalizarea din ce în ce mai rapidă a criminalității trebuie să suscite noi reacții care să fie pe măsura pericolului. Crima organizată exploatează maleabilitatea contextului la frontieră care vizează să favorizeze comerțul legitim și deci dezvoltarea. Incidența și răsunetul acestei

- criminalității riscă să crească încă în anii viitori mai ales dacă nu se vor lua măsuri preventive raționale. De asemenea, este foarte important să se prevadă evenimentele și ajutorul dat statelor membre pentru a aplica strategiile adecvate de prevenire și represiune.
6. Noi constatăm că numeroase crime au dimensiuni internaționale. În acest context, este urgent ca statele membre să încerce să rezolve, respectând suveranitatea țărilor, problemele care se pun în ce privește adunarea elementelor de probă extrădarea suspectilor și asistența mutuală când aceste delikte sunt comise direct în frontiere sau când frontierele sunt folosite pentru a scăpa de descoperire sau de urmărire. În ciuda diferențelor sistemelor juridice, experiența a arătat că asistența mutuală și cooperarea pot constitui contramăsuri eficace și contribuie la prevenirea conflictelor de jurisdicție.
  7. De asemenea, noi recunoaștem că democrația și calitatea vieții nu pot înflori decât într-un context de pace și securitate pentru toți. Criminalitatea constituie o amenințare contra stabilității și securității mediului. Prevenirea crimei și justiția penală ținând cont de drepturile omului, aduc o contribuție directă la menținerea păcii și securității.
  8. Noi trebuie să facem astfel ca la orice creștere a posibilităților și capacității delincvenților să răspundem printr-o creștere corespunzătoare a forțelor de represiune și în justiția penală. Punând în comun cunoștințele noastre și elaborând contramăsuri potrivite, noi putem spera un succes maximal în prevenirea crimei și un recul al victimizării. Noi recunoaștem mai ales necesitatea ameliorării și întăririi mijloace lor puse la dispoziție de activitățile însărcinate cu prevenirea criminalității și lupta contra crimelor în țările în curs de dezvoltare, unde situația economică și socială critică crește dificultățile în acest domeniu.
  9. Noi angajăm comunitatea internațională să crească sprijinul pentru activitățile de asistență și de cooperare tehnică pentru binele tuturor țărilor, inclusiv țările în curs de dezvoltare și micile țări, în vederea expansiunii și întăririi infrastructurii necesare unei prevenirii eficace a criminalității și aplicării sistemelor de justiție penală eficientă, echitabilă și umană.
  10. Noi cunoaștem contribuția pe care programele Națiunilor Unite în domeniul crimei și justiției penale o aduc comunității internaționale. Cunoașterea insuficientă îndelungată a resurselor consacrate aplicării programelor, care nu au putut fi realizate în trecut la întregul lor potențial. De asemenea, notăm că o creștere a resurselor consacrate executării progresului a fost cerută la al șaselea, al șaptelea și al optulea Congres al Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților. Notăm în plus că, Comitetul pentru prevenirea crimei și lupta contra delincvenței a consacrat sesiunea a unsprezecea unei atenții particulare concluziilor și recomandărilor unui subcomitet însărcinat cu stabilirea unui studiu general al Criminalității și determinarea mijloacelor cele mai eficace de a promova acțiuni internaționale concrete că sprijinul statelor membre, aplicând rezoluția 44/72 a Adunării generale din data de 8 decembrie 1989. În rezoluția 11/3 din 16 februarie 1990, Comitetul a aprobat în unanimitate un raport al subcomitetului privind necesitatea stabilirii unui program internațional eficace în domeniul criminalității și justiției. Acest raport, care a fost aprobat la al optulea Congres a jucat un rol

- important în stabilirea programului Națiunilor Unite privind prevenirea crimei și justiția penală, conform dispozițiilor rezoluției 45/108 a Adunării Generale.
11. Recomandăm deci o cooperare internațională mai strânsă în prevenirea crimei și justiție penală, mai ales la elaborarea unui program al Națiunilor Unite eficace în domeniul prevenirii crimei și justiția penală.
  12. Suntem convinși că este necesar ca guvernele să definească mai clar rolul și funcțiile programului Națiunilor Unite în domeniul prevenirii crimei și a justiției penale, cel al secretariatului acestui program și să determine prioritățile în sânul acestora.
  13. Noi credem ferm ca examinarea programului trebuie să vizeze întărirea eficacității sale, ameliorarea calității sale și să creeze o structură de susținere adecvată în secretariat.

II Programul de acțiune

A. Definiție

14. Programul Națiunilor Unite în domeniul prevenirii crimei și justiția penală integrează activitățile comisiei pentru prevenirea crimei și justiția penală, a institutelor Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților, a rețelei de corespondență națională desemnată de guvern în domeniul prevenirii crimei și justiția penală, a Rețelei mondiale de informare asupra crimei și justiției penale și a congreselor Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților, ajutând statele membre în eforturile lor vizând reducerea incidenței și costurilor crimei și asigurând o bună funcționare a sistemelor lor în justiția penală. Introducerea acestui program se va efectua după modalitățile definite mai jos și în cadrul ansamblului resurselor de care dispune ONU.

B. Obiective

15. Programul va fi conceput într-o manieră care să ajute comunitatea internațională să răspundă nevoilor presante care există în domeniul prevenirii crimei și justiției penale și să furnizeze țărilor, în timp util, o asistență practică pentru a ajuta la rezolvarea problemelor puse de crima la nivel național și transnațional.
16. Programul are următoarele obiective generale:
  - a). Prevenirea crimei în interiorul statelor și între acestea;
  - b). Lupta contra crimei atât la nivel național cât și la nivel internațional;
  - c). Întărirea cooperării regionale și internaționale în domeniul prevenirii crimei, justiția penală și lupta contra crimei transnaționale;
  - d). Integrarea și consolidarea eforturilor statelor membre urmărind prevenirea și combaterea crimei transnaționale;
  - e). Administrarea mai eficace și eficientă a justiției, respectând drepturile omului pentru toți cei afectați de crime și de către toți cei care participă la sistemul de justiție penală;
  - f). Promovarea normelor cele mai elevate de echitate, umanitate, justiție și comportament profesional.

C. Structura programului Națiunilor Unite în domeniul prevenirii crimei și justiției penale

17. Programul prevede forme adecvate de cooperare în vederea sprijinirii statelor să facă față la problemele puse de criminalitatea atât națională cât și transnațională.

Avem în vedere:

- a). Cercetări și studii la nivel mondial, regional și național asupra anumitor probleme de prevenire sau măsuri de justiție penală;
- b). Anchete internaționale periodice datorate evaluării tendințelor criminalității și evoluției modului de funcționare a sistemelor de justiție penală și a strategiilor de prevenire a crimei;
- c). Schimbul și difuzarea de informații între state privind prevenirea crimei și justiția penală, mai ales în ce privește măsurile novatoare și rezultatele aplicării lor;
- d). Formarea și perfecționarea personalului care lucrează în diverse domenii ale prevenirii crimei și justiția penală;
- e). Asistență tehnică, servicii consultative, mai ales în domeniul planificării, aplicării și evaluării programelor de prevenire a crimei și a justiției penale, de formare și în ce privește utilizarea tehnicilor moderne de comunicare și informare. Această asistență va putea lua forma de exemplu, a burselor de studiu, vizite de studii, servicii consultative, detașări, cursuri, seminarii și proiecte experimentale și proiecte pilot.

18. În cadrul proiectului, Organizația Națiunilor Unite va trebui să execute ea însăși activitățile de cooperare susmenționate, sau să asigure funcționarea unui agent de coordonare sau de promovare. O atenție deosebită va trebui să fie acordată creării mecanismelor care să permită furnizarea de o manieră suplă a unei asistențe adecvate, pentru a răspunde nevoilor statelor membre, cererilor acestora, fără o dublă folosire în activități din alte mecanisme existente.

19. În finalul acestor forme de cooperare statele membre trebuie să stabilească și să mențină căile de comunicare eficace și fiabile între ele și în Organizația Națiunilor Unite .

20. Programul va putea fi de asemenea orientat spre examinare în caz de necesitate ținând cont de principiul suveranității statelor, a eficacității și aplicării instrumentelor internaționale relativ la prevenirea crimei și la justiția penală, deci va fi necesar să elaboreze și să promoveze noile instrumente în materie.

D. Prioritățile programului

21. În elaborarea programelor, domeniile prioritare vor fi determinate în funcție de nevoile și preocupările statelor membre și insistând în mod particular pentru:

- a). Probe empirice inclusiv concluziile cercetărilor și alte informații privind natura, amploarea și tendințele criminalității;
- b). Costurile sociale, financiare și altele pe care diversele forme de criminalitate și de luptă contra criminalității le impun individului, comunității locale, naționale și internaționale precum și dezvoltării;
- c). Necesitatea pentru țările dezvoltate și în curs de dezvoltare care se confruntă cu dificultăți particulare datorate circumstanțelor naționale sau internaționale, de a apela la experți și la alte resurse pentru a institui și a elabora programe de prevenire a crimei și de justiție penală care să fie adoptată la nivel național și local;

- d). Necesitatea de a stabili un echilibru în programele de muncă între concepția programului și acțiunea practică;
- e). Protecția drepturilor omului și administrarea justiției și în prevenirea crimei și în lupta contra delincvenței;
- f). Evaluarea domeniilor unde acțiuni concentrate la nivel internațional și în cadrul programului vor fi mai eficace;
- g). Necesitatea de a evita suprapunerea cu activitățile altor organisme ale ONU.

22. Comisii pentru prevenirea crimei și justiția penală nu-și va mai ține mandatul conferit înainte de crearea sa iar ea îl va evalua aplicând principiile menționate în paragraful 21.

E. Structură și administrare

1. Comisia pentru prevenirea crimei și justiție penală

23. O comisie pentru prevenirea crimei și justiția penală va fi creată cu rol de comisie tehnică a Consiliului economic și social. Comisia va fi abilitată să creeze grupuri speciale de lucru și să numească raportorii speciali după cum va considera util.

Compoziție

24. Comisia va cuprinde 40 de state membre ale ONU alese în consiliul economic și social după principiul unei repartizări geografice echitabile. Mandatul membrilor va fi de trei ani; totodată mandatul a jumătate din membrii aleși în prima sesiune, al căror nume va fi tras la sorți, va expira după 2 ani. Fiecare stat membru va face tot ce este posibil ca delegația să cuprindă experți și înalți funcționari care au primit o formație specială și au acumulat o experiență practică în prevenirea crimei și justiția penală, de preferință în funcție de responsabilități. În bugetul ONU vor fi înscrise credite pentru plata cheltuielilor de transport a reprezentanților din țările mai puțin avansate, membrii ai comisiei.

Sesiuni

25. Comisia va ține sesiuni anuale a căror durată nu va depăși 10 zile lucrătoare.

Funcții

26. Comisia va avea următoarele funcții:

- a). Să fixeze orientările generale ale ONU în domeniul prevenirii crimei și a justiției penale;
- b). Să dezvolte, să urmărească și să examineze aplicarea programului pe baza unui sistem de planificare pe termen mediu, conform principiilor de prioritate vizate în paragraful 21;
- c). Să faciliteze activitățile instituțiilor ONU pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților și să ajute la coordonarea lor;
- d). Să mobilizeze susținerea statelor membre pentru program;
- e). Să pregătească congresele Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților și să examineze sugestiile pe aceste teme care ar putea fi înscrise în programele de muncă prezentate de congrese.

2. Comitetul pentru prevenirea crimei și luptă contra delincvenței

27. Comitetul pentru prevenirea crimei și luptă contra delincvenței va trebui să fie dizolvat de către Consiliul economic și social atunci când comisia pentru prevenirea crimei și justiția penală va fi creată de către Consiliu. Va fi indispensabil să se asigure

participarea unui anumit număr de experți independenți în domeniul prevenirii crimei și a luptei contra delincvenței.

28. Comisia va face apel în caz de nevoie la serviciile unui număr limitat de experți calificați și experimentați care lucrează fie izolat, fie în interiorul grupurilor de lucru, ajutând la pregătirea lucrărilor comisiei și asigurându-le cu grijă. Avizul lor va fi transmis comisiei pentru examinare. Se va conveni ca, comisia să le ceară sfatul de fiecare dată când va fi nevoie. Una din principalele sarcini ale experților să fie să ajute la pregătirea congreselor ONU pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților.

3. Congresele Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților

29. Congresele Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților își exercită funcțiile de organ consultativ al programului; aceste organe vor permite:

a). Schimbul de vederi în state, organizații interguvernamentale, organizații non-guvernamentale și experții reprezentând diversele profesii și discipline;

b). Schimbul de date privind experiența în domeniul cercetării, dreptului și al elaborării de politici;

c). Identificarea tendințelor și problemelor noi în domeniul prevenirii crimei și al justiției penale;

d). Furnizează comisiei pentru prevenirea crimei și justiția penală avizul și observații asupra problemelor care au fost supuse comisiei;

e). Prezintă comisiei spre examinare propunerile privind subiectele susceptibile de a fi înscrise în programul de lucru.

30. Pentru a ameliora eficacitatea programului și a obține cele mai bune rezultate, vor trebui adoptate următoarele angajamente:

a). Congresele se vor reuni la 5 ani pentru o perioadă de la 5 la 10 zile lucrătoare;

b). Comisia va trebui să aleagă pentru congrese teme definite cu precizie care să permită discuții fecunde și aprofundate;

c). Reuniuni regionale cincinale vor fi ținute sub egida comisiei care va examina aspectele legate de ordinea de zi a comisiei sau a congreselor sau orice alte subiecte, cu excepția când o regiune nu consideră necesar să organizeze o asemenea reuniune. Institutele Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților vor trebui să participe plenar, după necesități, la organizarea acestor reuniuni. Comisia va examina necesitatea de finanțare a acestor reuniuni, mai ales în regiunile în curs de dezvoltare, prin intermediul bugetului ordinar al ONU;

d). Vor trebui încurajate ateliere de cercetare aplicată pe subiectele alese de comisie și înscrise în program de un congres sau de reuniunile subsidiare asociate acestora.

4. Structura organizațională a secretariatului și a programului

31. Secretariatul programului va fi un organ permanent însărcinat să faciliteze aplicarea programului, ale cărui priorități vor fi stabilite de comisia pentru prevenirea crimei și justiția penală, ajută comisia să evalueze progresul realizat și să analizeze dificultățile întâlnite. Ca urmare lui îi revine:

a). Mobilizarea resurselor existente, inclusiv institutele, organizațiile interguvernamentale organizațiile non-guvernamentale și alte autorități competente pentru aplicarea programului;

b). Coordonarea cercetării, formarea și adunarea datelor privind crima și justiția penală și furnizarea unei asistențe tehnice și de învățământ practic țărilor membre, mai ales prin intermediul rețelei mondiale de informare asupra crimei și justiției penale;

c). Ajută comisia la organizarea lucrărilor sale și pregătește conform cu directivele date de ea, congresele și orice alte activități relative la program;

d). Veghează ca resursele potențiale de asistență în domeniul justiției penale să fie puse în relație cu țările care au nevoie de o astfel de asistență;

e). Pune în lumină interesul de asistență în domeniul justiției penale pe lângă instituțiile de finanțare potrivite.

32. Recomandă secretarului general ca, dat fiind rangul ridicat de prioritate care trebuie acordat programului, o reclasare a serviciului de prevenire a crimei și de justiție penală al Centrului pentru dezvoltare socială și probleme umanitare al Secretariatului, trebuie să fie efectuată cât mai curând posibil în condițiile în paragraful 14, fără a pierde din vedere structura Oficiului Națiunilor Unite de la Viena.

33. Cei care administrează programul vor avea denumirea de „funcționari de prevenire a crimei și de justiție penală”.

34. Secretariatul programului va fi dirijat de un înalt funcționar însărcinat să asigure gestiunea și supervizarea generală zi de zi, în legătură cu agenții administrațiilor naționale competente, instituțiile specializate și organizațiile interguvernamentale ale căror activități interesează programul.

F. Sprijin pentru program

1. Institutele Națiunilor Unite pentru prevenire a crimei și tratamentul delincvenților

35. Activitățile institutelor Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților.²¹

2. Coordonarea între institutele Națiunilor Unite pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților

36. Institutele trebuie să se informeze reciproc și să informeze comisia pentru prevenirea crimei și justiție penală privind programul de lucru și executarea sa.

37. Comisia poate cere institutelor, sub rezerva fondurilor disponibile, să execute anumite elemente ale programului. Comisia poate de asemenea să propună domenii care să facă obiectul activității comune între institute.

²¹ Institutele ONU pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților sunt următoarele:

- a) Institutul ONU pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților din Asia și Extremul Orient, creat în 1961 la Fuchn (Japonia);
- b) Institutul interregional de cercetări al Națiunilor Unite asupra criminalității și justiției, creat în 1968 la Roma;
- c) Institutul latino-american al ONU pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților, creat în 1975 la San Jose;
- d) Institutul Helsinki pentru prevenirea crimei și lupta contra delincvenței, afiliat la ONU, creat în 1981 la Helsinki;
- e) Institutul african al ONU pentru prevenirea crimei și tratamentul delincvenților, creat în 1989 la Kampala.

În plus alte 3 institute cooperează strâns cu ONU în domeniul prevenirii crimei și al justiției penale:

- a) Centru arab de studii și de formare în domeniul securității la Riyad;
- b) Institutul australian de criminologie, la Canberra;
- c) Centrul internațional pentru reforma dreptului penal și de politică a justiției penale, la Vancouver (Canada).

38. Comisia va face eforturi să obțină sprijin extrabugetar pentru activitățile institutelor. Rețeaua de corespondenți naționali numiți de guvern în domeniul prevenirii crimei și al justiției penale.

39. Statele membre trebuie să desemneze unul sau mai mulți componenți naționali în domeniul prevenirii crimei și al justiției penale în calitate de coordonatori însărcinați să mențină contacte directe cu secretariatul programului și alte elemente ale acestuia.

40. Corespondenții naționali vor facilita contactele cu secretariatul în următoarele domenii: cooperare juridică, științifică și tehnică, formare, informațiile privind legile și reglementările naționale, politica juridică, organizarea sistemului de justiție penală, măsuri de prevenire a crimei și probleme penitenciare.

3. Rețeaua mondială de informare asupra crimei și justiției penale

41. Statele membre vor ajuta ONU să introducă și să gireze rețeaua mondială de informare asupra crimei și justiției penale pentru a facilita colectarea, analiza, schimbul și difuzarea, conform nevoilor, a informațiilor și centralizarea datelor furnizate de către organizațiile non-guvernamentale și instituțiile științifice în domeniul prevenirii crimei și al justiției penale.

42. Statele membre se vor angaja să furnizeze secretarului general, regulat și la cerere, date privind dinamica, structura și amploarea criminalității și cele referitoare la aplicarea strategiilor adoptate pentru prevenirea crimei și justiția penală.

Organizații interguvernamentale și non-guvernamentale

43. Organizațiile interguvernamentale și non-guvernamentale precum și comunitatea științifică constituie o sursă prețioasă de cunoștințe specializate, de sprijin și ajutor. Contribuția lor trebuie să fie exploatată din plin pentru elaborarea și executarea programelor.

6. Finanțarea programului

44. Programul va fi finanțat prin fondurile prelevate de la biroul ordinar al ONU. Creditele deschise pentru asistența tehnică vor putea fi completate prin contribuțiile voluntare directe ale statelor membre și organismele financiare interesate. Statele membre sunt încurajate să verse contribuții la Fondul cu destinație specială al ONU pentru apărarea socială, care va deveni Fondul ONU pentru prevenirea crimei și justiția penală. Țările membre sunt de asemenea încurajate să contribuie în natură la activitățile operaționale ale programului, detașând special personal, organizând cursuri și seminarii de formare și furnizând materialele și serviciile necesare.